

MAATREGELEN LERARENAMBT: GASTLERAREN EN DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMSTEN

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Advies op eigen initiatief over het voorontwerp van decreet van maatregelen over het lerarenambt	
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)	
Bekrachtigd raad	15 mei 2023	
Contactpersoon	Mieke Valcke	mvalcke@serv.be

De heer De heer Ben WEYTS

Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Kreupelenstraat 2

B-1000 Brussel

Maatregelen over het lerarenambt

Mijnheer de minister

De SERV bezorgt u hierbij een advies op eigen initiatief, *onder voorbehoud van bekrachtiging door de SERV-Raad op 15 mei*, bij de eerste versie van het voorontwerp van decreet tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt, dat eind maart werd gecommuniceerd. De SERV adviseert niet over personeelskwesties an sich, dit briefadvies gaat vooral in op de samenwerking met ondernemingen en hun werknemers voorzien in dit voorontwerp van decreet.

Belangrijk is het onderscheid tussen:

- de tijdelijke versoepeling van de mogelijkheid om een voordrachtgever onder de nieuwe benaming 'gastleraar' in te schakelen in het gewoon secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs en het tijdelijk invoeren ervan in het basisonderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs;
- de mogelijkheid voor schoolbesturen in het basis- en secundair onderwijs om in een school die omwille van het nijpende lerarentekort een of meer lesopdrachten niet kan invullen door een statutaire aanstelling, deze opdracht te laten uitvoeren via een dienstverleningscontract.

De snelheid van de maatregelen verrast

De SERV gaat akkoord dat het lerarentekort dringende maatregelen vraagt. De SERV was echter wel verrast door de snelheid waarmee dit decreet vorm kreeg en gecommuniceerd werd. Zo zou het project 'dual lesgeven'¹ met dit voorontwerp van decreet een decretale verankering krijgen, echter zonder dat de

¹ Dual lesgeven liep in twee sectoren: werknemers die dat wensten konden via het project hun knowhow delen met leerlingen. Veel meer sectoren dan de huidige twee waren vragende partij om in het project dual lesgeven te stappen. Zie SERV-advies ['Meer mogelijkheden voor dual lesgeven'](#) van 21 oktober 2022.

evaluatie van dat project is afgewacht en met aanpassingen aan bepaalde modaliteiten van dat project. Het gaat ook om een aanzienlijke uitbreiding van de inzet van gastleraren nl. naar het basisonderwijs, naar álle vakken in het secundair onderwijs en naar het volwassenenonderwijs.

De SERV wijst er op dat ondernemingen het lerarentekort niet zullen oplossen, veel ondernemingen kampen zélf met een tekort aan personeel. Er is geen zicht op hoe groot de interesse zal zijn. Deze maatregelen kunnen een (klein) verschil maken, maar ze zorgen zeker niet voor een structurele aanpak van de te beperkte instroom in de lerarenopleidingen of van retentie van leraren die aan de slag zijn. Daartoe is een structurele meersporenaanpak nodig. De invulling van de 'expert-leraar' is zaak van het sociaal overleg binnen onderwijs; de SERV geeft de bedenking mee dat een Vlaanderen-breed kader wenselijk is om verschillende invullingen te vermijden.

De samenwerking tussen onderwijs en ondernemingen wordt gefaciliteerd

De SERV is grote voorstander van maatregelen die samenwerking tussen ondernemingen en scholen aanmoedigen. Gastleraren komen in de klas 'vanuit hun deskundigheid en ervaring op de arbeidsmarkt en in de bedrijfswereld'². Zij zorgen voor samenwerking en connectie:

- de doorleefde kennis en de rijke ervaring van vakexperten uit ondernemingen wordt gedeeld met jongeren;
- het (STEM)onderwijs wordt versterkt met inzichten en toepassingen uit de praktijk, theorie wordt tastbaar;
- de leercultuur in scholen en ondernemingen wordt verder getriggerd;
- vakexperten doen verrijkende ervaring op i.h.k.v. levenslang leren;
- de ondernemingen kunnen hun maatschappelijke betrokkenheid tonen.

Onderwijsinstellingen én ondernemingen, waaronder kmo's, zullen gesensibiliseerd moeten worden om deze opportuniteit verder te benutten (steeds vertrekkend van een specifiek tekort aan onderwijzend personeel).

De samenwerking moet vertrekken vanuit een breed en positief verhaal

Dat scholen en ondernemingen kunnen samenwerken op basis van dienstverleningscontracten is omwille van dezelfde redenen als bij de gastleraren een positief signaal. Voor werknemers (met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs)

² Omzendbrief SO 55 <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/educlex/document.aspx?docid=12997#4-6>

kan jobmobiliteit richting onderwijs een valabele piste zijn in het kader van een heroriëntering of bij herstructureringen, zoals de memorie aangeeft. De SERV vraagt echter een bredere en positievere benadering en framing van de dienstverleningscontracten. Werknemers moeten via die weg lesopdrachten kunnen opnemen, in de eerste plaats omdat ze gemotiveerd zijn om dat te doen en vanuit een zekere passie voor onderwijs.

De SERV verwijst naar de opportuniteiten van de digitalisering. Met Digisprong is reeds een grote investering gedaan in infrastructuur voor leerlingen en leerkrachten. De SERV werpt op of het niet nuttig zou zijn dat de dienstverleningscontracten ook kunnen worden afgesloten om digitale content ter beschikking te stellen. Deze digitale content komt nooit in de plaats van de (vak)leraar, maar kan het leerproces wel ondersteunen van leerlingen die nu geen les krijgen en (veel) tijd moeten doorbrengen in de studie of zelfs gevraagd worden om thuis te blijven.

Zorgen voor ondersteuning en begeleiding

De SERV verneemt dat ca 4.000 mensen een baan in het onderwijs én een opleiding tot leraar combineren en daarbij beroep doen op de lerarenbonus (vrijstelling van lestijd om de opleiding te volgen, met behoud van loon). Dat is erg positief. Om van zijnstroom nog meer een succes te maken, ook de uitval bij zijnstromers is aanzienlijk, zijn een goede aanvangsbegeleiding en ondersteuning noodzakelijk. De scholen krijgen hiervoor reeds middelen maar mogelijks is meer nodig.

Ook in de verdere uitwerking van de voorliggende maatregelen moet aandacht zijn voor ondersteuning en begeleiding om van het gastleraarschap en de dienstverleningscontracten een succes te maken, bv:

- voor de matchmaking tussen de scholen en kandidaat-gastleraars en ondernemingen, er kan niet van uit gegaan worden dat geïnteresseerden elkaar spontaan zullen vinden;
- voor een gediversifieerd aanbod aan professionaliseringsmodules, in samenwerking met de lerarenopleidingen.

De SERV merkt op dat tot voor voordrachtgevers hun deskundigheid en ervaring op de arbeidsmarkt en in de bedrijfswereld volstaat. In het project duaal lesgeven volstond een verkorte educatieve opleiding van drie dagen. De SERV meent dat de voorwaarde om over een pedagogisch bekwaamheidsbewijs te beschikken het potentieel voor de dienstverleningsovereenkomst inperkt ten opzichte van het potentieel dat er bij het duaal lesgeven was. In die mate dat het om een uitgebreide en meer

langdurige lesopdracht gaat, is het wel wenselijk om gericht werknemers met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs aan te spreken of in te zetten op het behalen van een pedagogische bekwaamheid.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter